

Pöytäkirja

4.6.2024

VN/29701/2023
VN/29701/2023-VM**Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarinen neuvottelukunta; kokous 3/2024**

Aika	Tiistai 4.6.2024 klo 9.30–11.30
Paikka	Eduskunta, kokoushuone RES A116
Jäsenet	Milla Lahdenperä, Kokoomuksen eduskuntaryhmä, varapuheenjohtaja Mira Nieminen (Huhtasaaren sijainen), poistui klo 10.25 Joonas Räsänen, Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, poistui klo 10.18 Hilkka Kemppi, Keskustan eduskuntaryhmä, poistui klo 10.00 Inka Hopsu, Vihreä eduskuntaryhmä Minja Koskela, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, poistui klo 10.00 Mikko Ollikainen, Ruotsalainen eduskuntaryhmä, poistui klo 9.55 Mika Poutala, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, saapui 10.45 Harry Harkimo, Liike nyt eduskuntaryhmä
Pysyvät asiantuntijat	Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry Miia Nahkuri (Kiukaksen sijainen), SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry Minna Mäenpää, Suomen Hippos ry Ilmari Nalbantoglu, Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ry Anna Munsterhjelm, Suomen nuorisovaltuuston kattojärjestö Allianssi ry Toni Ahva, (Susiluodon sijainen) Suomen Olympiakomitea ry Sami Syrjämäki, Tieteellisten seurain valtuuskunta
Sihteerit	Tuula Lybeck, valtiovarainministeriö, klo 10.10 alkaen Leena Rantala, valtiovarainministeriö Mari Karikoski, opetus- ja kulttuuriministeriö Hannu Tolonen, opetus- ja kulttuuriministeriö, poistui klo 11.10 Carita Murto, sosiaali- ja terveysministeriö (STEA) Tuija Laukkanen, maa- ja metsätalousministeriö
Kutsutut asiantuntijat	Ramses Malaty, ulkoministeriö (kohta 1-5)

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.vm@gov.fi

PÖYTÄKIRJA

1 Kokouksen avaaminen

Varapuheenjohtaja Lahdenperä toimi kokouksen puheenjohtajana ja avasi kokouksen.

2 Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja totesi läsnäolijat.

3 Esityslistan hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin 28.5.2024 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi siten, että esityslistan asiakohta 6 käsiteltiin ennen kohtaa 5.

4 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Päätös: Hyväksyttiin 2.4.2024 päivätty pöytäkirja. (Liite 1)

5 Ulkoministeriön valtionavustusasiat

Ramses Malaty esitteli ulkoministeriön avustuksiin ja avustustoimintaan liittyviä ajan-kohtaisia asioita. Käytiin asiasta keskustelu.

Puheenjohtaja totesi esityksen selkeäksi ja tavoitteet tasa-arvoisiksi, tehokkaiksi sekä koordinoituiksi. Kysyttiin, miten yhteistä valtionavustusalustaa valmistellaan. Malaty kertoi, että on jo olemassa alusta ja materiaalia on osin jo siirretty sinne, mutta edelleen teettää työtä. Valtiokonttori vastaa yhteisen alustan sekä siihen liittyvien valtionavustuspalvelujen kehittämisestä. Palveluissa on mukana jo noin 30 valtionapuviranomaista. Ulkoministeriön käyttöönotossa otetaan huomioon ministeriön erityispiirteet, kuten ulkomaiset hakijat. Todettiin, että järjestelmät todelliset hyödyt tulevat ilmi, vasta kun järjestelmä on valmiimpi. Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa on tärkeää ja avoimuus ensisijaista.

Rauhantyyön avustukset lakkautetaan tulevana vuonna. Kysyttiin, ovatko lakkautukset linjassa pitkäjännitteisen kehittämisen kanssa vai onko kyseessä poliittinen päätös. Vastauksessa painotettiin säästötoimien vaikutusta, mutta huomioitiin, että kehitysyhteistyön rahoitus pysyy edelleen korkealla. Toimijoiden vaikutuksia arvioidaan ja ohjataan pääosin tulosperusteisesti. Toisaalta esim. demokratian kehitystä on vaikeahko mitata, mutta koostamalla erityyppisiä mittareita voidaan kehitystä todentaa. Asiaan liittyvää tietoa on saatavilla kehitysyhteistyön tietopankista, Openaid.fi.

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

6 Kokonaiskuva yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavustuksista

Leena Rantala esitteli yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavustuksista laaditun raportin lopullisen version ja siitä tehtävissä olevat johtopäätökset. (Liite 2) Käytiin asiasta keskustelu.

Raportti sisältää kaikki maksetuiksi tiliöidyt valtionavustukset valtion keskuskirjanpidosta vuodesta 2019 alkaen. Raporttia on laajennettu yleishyödyllisten yhteisöjen lisäksi muihin eri saajaryhmien valtionavustuksiin. Raportti on tarkoitettu julkaista [Tutkiavustuksia.fi](https://tutkiavustuksia.fi) palvelussa kesäkuun puolivälissä. Tietojen oikeellisuutta ei ole tarkastettu. Data saattaa sisältää myös muita rahoitusmuotoja kuin valtionavustuksia, kuten yliopistojen valtion rahoitus. Keskustelussa kysyttiin kuka tiliöinnit tekee ja kehitetäänkö niitä ja kenen vastuulla on kehittämistyö. Tuula Lybeck kertoi, että tiliöinnin ohjeet antaa Valtiokonttori. Raportista nousseiden tietojen vuoksi olisikin tärkeää lähteä selvittämään ovatko tiliöinnit ajantasaiset ja vastaavatko ne tarkoitustaan. Yhteistyötä olisi tarpeen tehdä valtiovarainministeriön, Valtiokonttorin, Palkeiden ja valtionapuviranomaisten kanssa.

Keskustelussa tuotiin ilmi, että avustuksen saajien lista on ehkä ajateltua pidempi ja laajempi. Tällä hetkellä hakuja on ilmoitettu haeavustuksia.fi palveluun noin 700,

vaikka velvoite hakujen ilmoittamiseen on ollut voimassa vasta puoli vuotta. Tietojen kerryttyä vuoden 2025 alussa saamme käyttöön kattavamman kokonaiskuvan

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

7 Valtionavustusten vaikutusten arviointi ja arvioinnin kehittäminen

Tuula Lybeck esitteli valtionavustuksilla aikaansaatavan toiminnan arvioinnin nykytilaa ja kehittämistoimia. (Liite 3) Lybeck toi ilmi, että mahdollisuuksia muutoksiin on ja ohjausta on kehitetty sekä ohjeita laadittu. Nyt muutokset ja ohjeet tulisi ottaa käyttöön ja ministeriöiden ohjata resursseja enemmän arviointiin sekä sitoutua toiminnan kehittämiseen. Lisäksi Lybeck nosti esiin keskusteluun, tulisiko vaikuttavuuden yhteisiä mittareita kehittää (esim. työllisyys, osallisuus). Käytiin asiasta keskustelu.

Keskustelussa huomioitiin viranomaisten erilaiset lähtökohdat valtionavustustoimintaan esimerkiksi siinä, että valtionavustusten määrä kokonaisuutena eroaa ministeriöiden kesken. Tämä vaikuttaa mm. ohjaukseen; jos on 100% valtionavustus tai vaikka alle 50%, jolloin ohjaus ei voi olla kovin velvoittavaa. Lisäksi tuotiin esiin yleisavustusten mittaamisen haasteet.

Keskusteltiin vaikuttavuudesta, mitä sillä tarkoitetaan ja millaista vaikuttavuutta tavoitellaan. Mitataanko työpaikkoja vai tarkastellaanko tarpeita, jotka nousevat kentältä. Tuotiin esiin, ettei kansalaistoiminnan avustus saisi olla sellainen, joka estää toiminnan kehittymisen sen omista lähtökohdista. Eräänlaista mittaamista tehdään tällä hetkellä arviointikriteereihin perustuen. Esimerkiksi OKM:n liikunnan avustusten myönnessä on monta eri arviointikriteeriä, jonka perusteella tuet myönnetään. Toimintaa tarkastellaan neljän vuoden tarkastelujaksolla. Tuotiin esiin myös, että avustukset (selvitykset) taloustarkastetaan, mutta vaikuttavuuden pitkäaikaiseen mittaamiseen ei aina ole resursseja.

Keskustelussa pohdittiin sitä, että mittareita ei kuitenkaan päästä pakoon, vaan ne tulevat joka tapauksessa. Tämän vuoksi niihin kannattaa yrittää vaikuttaa; mittareista ei saa tulla itsessään päämäärä, vaan keino vaikuttavuuden osoittamiseen. Kansalaisjärjestöt ovat syntyneet tarpeesta ja se on niiden perusta, työllistyminen tai vapaaehtoisten määrä on eräänlainen sivutuote ydintoiminnalle, ei itsessään toiminnan lähtökohta.

Ristiriitaisuutta nähtiin byrokratian ja työn lisääntymisen ja säästöjen kannalta; kun yhä enemmän aikaa menee mittareiden laatimiseen ja kirjaamiseen, jää vähemmän aikaa itse toimintaan ja sen vaikutuksiin. Ristiriitaisuus piilee myös siinä, että samalla, kun järjestöt haluavat autonomiaa ja keskittymistä ydintoimintaansa, virkamiehet kampaavat toiminnasta lisää tietoa voidakseen tehdä mahdollisimman oikeasuuntaisia päätöksiä.

Huomautettiin myös, että järjestötyön vaikuttavuudesta tulisi saada kentän itsensä vuoksi myös tietoa. Kyseenalaistettiin leikkausten mielekkäys siitä näkökulmasta, että suuret leikkaukset on tehty ilman vaikutusarviointia.

Päätettiin palata syksyllä asiaan uudelleen, kun tiedetään mihin säästöt ja leikkaukset osoitetaan.

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

8 Kehysriihen linjaukset yleishyödyllisten yhteisöjen näkökulmasta

Tuula Lybeck esitteli hallituksen kehysriihessä 15.-16.4.2024 linjattuja yleishyödyllisiin yhteisöihin liittyviä asioita. (Liite 4) Käytiin asiasta keskustelu.

Todettiin, että talousarviovalmistelun asiat tulevat julkiseksi vasta elokuussa, joten ministeriöiden säästöjen toimeenpanon ja valmistelun tilanteista ei ollut kerrottavaa.

Yleisesti keskustelua herättivät säästöjen vaikutukset. Voidaan mitata esim. henkilöstömäärän vähentymistä, mutta vielä ei voida arvioida leikkausten vaikutusta toiminnan laatuun. Toivottiin, että valmistelusta kerrottaisiin edunsaajille heti, kun se on mahdollista.

Keskustelussa nostettiin esiin lahjoitusvähennyksen laajennus ja tuleeko se koskemaan myös yrityksiä. Lisäksi kysyttiin mihin säädökseen lahjoitusvähennys kirjataan, ja oletuksena on, että verotuslainsäädäntöön.

Huomioitiin myös päätetyt alv-korotukset, jotka tulevat vaikuttamaan huomattavasti esim. liikunnan ja kulttuurin järjestöjen toimintaan. Sovittiin, että asia lisätään esitysmateriaaliin.

Kysyttiin valtionavustuslain uudistamisen aikataulusta. Uudistus olisi tarkoitus käynnistää vuonna 2024. Uudistus on valtiovarainministeriön budjettiosaston vastuulla.

Keskusteluun nostettiin myös kehysriihen kirjaus monikanavaisuudesta, mitä sillä tarkoitetaan. Todettiin, ettei tarkemmasta kirjauksen sisällöstä ole vielä tietoa, mutta esimerkiksi useampi yleisavustus samalle järjestölle ei ole tarkoituksenmukaista. Hankeavustukset ovat eri asia.

Sovittiin, että asiakohtaan palataan syksyllä.

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

9 Tiedoksi

Tuotiin neuvottelukunnalle tiedoksi, että neuvottelukunnan ja Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan sihteeristöt käyvät tiedonvaihtoa neuvottelukuntien välisistä yhteyksistä.

10 Muut asiat

Ei muita esille tulevia asioita.

11 Seuraavan kokouksen valmisteleminen

Parlamentaarisen neuvottelukunnan seuraava kokous järjestetään 17.9.2024 klo 10.00-11.30.

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.29.

Liitteet Liite 1 Pöytäkirja 2-2024
Liite 2 Kokonaiskuva yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavustuksista
Liite 3 Valtionavustusten vaikutusten arviointi ja arvioinnin kehittäminen
Liite 4 Kehysriihen linjaukset yleishyödyllisten yhteisöjen näkökulmasta

Jakelu Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarinen neuvottelukunta